Ni äventyrar säkerheten i djursjukvården

DEBATT Endast efter två veckors kurs anordnad av vem som helst, ska lekmän få utföra riskfyllda åtgärder på djur. Jordbruksverkets förslag att lösa personalbristen inom djursjukvården gör mer skada än nytta. Det kan vi inte acceptera, skriver bland andra Fredrik Holm, Länsveterinärföreningen.

ANNONS

05:00 - 27 apr, 2017

Jordbruksverket som är central tillsynsmyndighet för djurhälsopersonal lämnade i februari i år ett förslag till ändring av föreskrifter för lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (SFS 2009:302). Förslaget avser att lösa en brist på kvalificerad, legitimerad personal inom djursjukvården genom att låta okvalificerad, så kallad ”övrig personal” utföra deras kvalificerade arbetsuppgifter. I uppgifterna ingår bland annat att inleda och övervaka sövning av djur.

Jordbruksverkets initiativ urholkar kompetens och kvalitetstänkande i svensk djursjukvård och det rimmar illa med branschens marknadsförda kvalitetsambitioner. Förslaget äventyrar säkerheten i djursjukvården för våra sällskapsdjur och hästar, om det går igenom.

Är djurägarna medvetna om riskerna?

Den förslagna ändringen, som i första hand ska gälla under en sexårsperiod, innebär att övrig personal inom i djursjukvården, alltså lekmän, efter två veckors kurs anordnad av vem som helst, ska få utföra riskfyllda åtgärder på djur. Jordbruksverket åsidosätter genom förslaget uppenbart behovet av ändamålsenlig utbildning och kompetens för uppgifterna och på ett sätt som allvarligt äventyrar patientsäkerheten. Det förefaller mest att vara ett tillmötesgående av djursjukhusbranschens intressen.

Hur ansvarig myndighet kan negligera behovet av utbildning är svårt att förstå, då det i dag finns två yrkesgrupper, legitimerade veterinärer och legitimerade djursjukskötare, som har den formella kompetensen.

Sveriges hund-, katt- och hästägare är sannolikt ovetande om förslaget och den risk som uppstår för deras djur om förslaget går igenom. Djur riskerar att få lida för ett illa genomtänkt initiativ som baseras på ett dåligt underlag om hur bristen på legitimerad personal ser ut och framför allt om, och i så fall hur, den faktiskt påverkar tillgången på god djursjukvård.

Särskilt anmärkningsvärt

Förslaget är särskilt anmärkningsvärt då det gäller sövning – som felhanterad är direkt livshotande. Att låta lekmän inom humansjukvården få söva patienter vore otänkbart, vilken patient skulle acceptera att ett vårdbiträde efter två veckors utbildning skulle få söva honom eller henne, om än på läkarens ansvar – motiverat av att det är svårt att rekrytera specialistutbildade sjuksköterskor och läkare? Sövning av djur är inte mindre riskfyllt än människor, tvärtom, hästar löper en många gånger större risk redan vid en okomplicerad situation.

Ändringen innebär också att hanteringen av narkotikaklassade läkemedel i djursjukvården sprids till en vidare krets av personer utan krav på grundutbildning inom veterinärmedicin eller djuromvårdnad. Detta är direkt olämpligt! ”Övrig personal”, lekmän, på djursjukhus står inte heller under samhällets tillsyn.

Stick i stäv mot lagen

Utöver Jordbruksverkets nya förslag om utökade befogenheter för lekmän i djursjukvården att få söva djur, finns redan sedan tidigare en tidsbegränsad rättighet som ger övrig personal möjlighet att efter en åtta timmars (!) kurs få utföra legitimerad personals uppgifter som injektioner. Detta vill nu Jordbruksverket i sitt nypåkomna förslag permanenta.

Sammantaget, urholkar Jordbruksverket kraven på kompetens inom svensk djursjukvård. I takt med att djursjukvården blir alltmer avancerad är trenden internationellt den att man kräver legitimerad personal, exempelvis specialistutbildad veterinär, vid sövning av djur. Jordbruksverket går helt emot syftet med lagen om djurens hälso- och sjukvård som kom till för att säkra kompetensen hos djurhälsopersonal och vi anser inte att detta är acceptabelt.

Innebär stora risker

Då lagen lades fram 2009 var avsikten att kvalitetssäkra djursjukvården och att de som utför behandlingar på djur ”som kan innebära stora risker för djurs eller människors hälsa” (regeringens proposition 2008/09:94) från smittskydds- eller djurskyddssynpunkt skulle vara ålagda att arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. De skulle vidare stå under samhällets tillsyn så att möjligheter skulle finnas att vidta sanktioner om de missköter sig. Därför togs det fram ytterligare ett legitimationsyrke utöver veterinär i djursjukvården, nämligen djursjukskötare.

Det är värt att notera att regeringen var tydlig med att sövning var en riskfylld åtgärd som bara fick hanteras av legitimerad djurhälsopersonal och Jordbruksverket gjorde då samma bedömning som regeringen. Med sitt nuvarande förslag går man dock emot regeringens syfte med lagstiftningen och sin egna tidigare bedömning.

Bristande underlag

Än mer anmärkningsvärt är att trots att Jordbruksverket lägger ett så extremt förslag så har man inte presenterat ett faktiskt underlag för den uppgivna bristen på legitimerad personal eller hur bristen påverkar tillgången till behövlig djursjukvård och djurskydd.

Frågan är då hur många kliniker som har så allvarlig personalbrist som påstås? Som underlag nöjer Jordbruksverket sig med att referera till ”signaler” från djursjukvårdsbranschen om en ”besvärlig situation” och särskilt vad avser sövningssituationen. Vi vet att det inte råder samstämmighet inom djursjukhusbranschen och att många ser Jordbruksverkets förslag som oseriöst och oacceptabelt.

På veterinärs ansvar

Av personal inom djursjukvården är det enbart legitimerade veterinärer och legitimerade djurssjukskötare som står under den offentliga kontrollen som utövas av länsstyrelsernas länsveterinärer. De riskabla behandlingar som Jordbruksverket föreslår att övrig personal ska få utföra, måste därför ske på veterinärs ansvar. Hur ska den veterinär som opererar samtidigt ta ansvar för sövningen om den som har ansvar för den inte har behövlig kompetens?

Riskerna för djuren är överhängande men även arbetsmiljön blir lidande för både veterinär och den snabbutbildade lekmannen. Att behöva ta ansvaret som den opererande veterinären gör för någon annans insats är alltid vanskligt och ett absolut villkor är då att känna väl till och ha förtroende för den andres kompetens. Den enskilde djursjukhusveterinären har sällan något inflytande på vilken personal som han eller hon schemaläggs med. Vilket kan få allvarliga konsekvenser för veterinären, personalen, djuret och inte minst djurägaren. Nej, tänk om och tänk rätt Jordbruksverket!

Vi som ansvarar för utbildning och den direkta tillsynen av legitimerad djurhälsopersonal ser stora risker med Jordbruksverkets förslag och är orolig för utvecklingen inom svensk djursjukvård.

Viveca Eriksson

leg veterinär Länsveterinärföreningen

Helen Loor

leg veterinär Länsveterinärföreningen

Johan Olsson

leg. veterinär

sekreterare, Länsveterinärföreningen

Fredrik Holm

leg veterinär

ordförande, Länsveterinärföreningen

Karin Östensson

leg veterinär, docent vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Anne-Marie Dalin

leg veterinär, professor, vicedekan med ansvar för utbildning på fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Henrik Rönnberg

leg veterinär, professor, prodekan på fakulteten, internationell specialist inom onkologi vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Margareta Steen

leg veterinär, docent i vilda djurs sjukdomar, specialist i livsmedelshygien, biträdande föreståndare vid Nationellt centrum för djurvälfärd, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Görel Nyman

leg veterinär, professor, internationell specialist inom anestesiologi Institutionen för kliniska vetenskaper, avdelningen för djuromvårdnad, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)